

რედაქცია

მელიქიძის ქუჩაზე, ატყვ ჩიგვრების ს.ბ. ლბში.

ხელის მოწერა

რედაქციაში და სტ. მელიქიძის სტამბაში. ძალაქ ვარუშე მცხოვრებთათვის: ВЪ Типилісѣ. ВЪ редакцію газеты „Дრობა“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში 8 — მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კაპ., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შუური.

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხულს და გერმანულს ენებზე.

განცხადების ფასი

დიდი ასოებით, ასოზე — 1 კაპ., ასო-მთავრულით, ატირქონზე — 8 კაპ., ციცეროთი, სტრიქ — 5 კაპ. და პეტიტით — 4 კაპ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გასწორებს და შეამოკლებს გამოგზავნილ სტატიებსა. დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

დროება

გამოდის კვირარაობით, ოთხშაბათობაობით და პარასკეობაობით

საქართველო

რიტხის ჰაზრი მართვალეზა

ამ მოკლე ხანში გამოვიდა ძველ-კასის გეოგრაფიული ს.ზოგადობის წერილების მე-V ტომის პირველი ნომერი; ეს „წერილები“ სამ თაბახამდინ არის; სულ სამ სტატიას უჭირავს მთელი ნომერი.

პირველი სტატია ლამაკინის მოხსენებდგან არის გამოკრებილი, რომელიც ყოფილა სამეცნიერო ატრიადის უმფროსი და უფლია მდინარემ აშურ ღარიის დასათვალეზბლათ.

მეორე და მესამე უ. ზაგურსკის სტატიები არიან. მართ სტატია მანც განსაკუთრებით საინტერესოა ჩვენთვის. მართ სწაველულს, რიტხს გამოუცია წელს პეტერბურღში წიგნი ამ სათაურით: „რუსის ჯარის ტომობითი შედგენილება“ (Шляхеной составъ контингентовъ Русской арміи). ჩვენ ეს წიგნი ხელათ არა გვაქვს; მხოლოდ უ. ზაგურსკის სიტყვით ვეცნობით ამ წიგნის. პეტარს საზოგადოთ ჰქონია სახეში — რა და რა ხალხისაგან არის შემდგარი რუსის ჯარი. მაგრამ უმთავრესი აღგილი უჭირავს რუსეთის სხვა-და-სხვა ხალხების ეტნოგრაფიულ აწერას.

სხვათა შორის, ჩვენს ძველსაზედაც ლაპარაკობს და საქართველოზედაც, მაგრამ ვაი იმ ლაპარაკს; მთელი სტატია უ. ზაგურსკისა იმაზე არის, რომ დაანახოს ყველას ცხადათ რიტხის უმეცრება. ჯერ გამოდის, რომ უ. რიტხს არა სცოდნია ის ტერმინები, რომელიც აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს ყოველი ეტნოგრაფის; მაგ.

ჩვენ ქვეყანაზედ და არჩევს, როგორ გაუცენია ჩვენი მხარე რიტხს და რა აზრები გამოყავს ამ გაცნობილგან.

უ. ზაგურსკი ჩვენთვის უცხო კაცი არ არის; ჩვენი ქვეყანა მრავალ გზით შეუსწავლია იმას; ვისაც უკითხავს უფ. ზაგურსკის სტატიები ჩვენი ქვეყნის გეოგრაფიის და ეტნოგრაფიის შესახებ, იმისათვის საჭიროც აღარ არის ამ კაცის გაცნობა; იმისი ნამუშევრები ცხადათ გვაჩვენებს, რომ მას დაწერილებით აქვს გაცნობილი ჩვენი ქვეყანა და მისი სიტყვა ამ შემთხვევაში ქვეშაირიტად მისაღებია.

რიტხი პირველი არ არის და იქნება არც უკანასკნელი იქნეს, რომელიც არა ჰქონიათ შემთხვევა რიგანათ გაცნობოდენ ჩვენს მხარეს, მაგრამ თავის ვითამ-სწავლის გამოსახენათ სწორენ და ლაპარაკობენ ჩვენს ქვეყანაზედ; მათთვის ყველაფერი გაგონილი ამბავი, ყოველ ნაირს ზღაპარი დაეცითენოთ. ითვლება; გამამტყუნებელი არა ვინაყავთ, გამააშკარებას არ არიან შეჩვეული, და მათი სინიდისი კი ნებას აძლევს ყველა მათს უმეცრებაზედ. ამიტომაც გამოდის, რომ სხვა უცხო ქვეყნებმა ჩვენი ქვეყანა არ იციან და თუ სადმე რამე გუგონიათ, ისიც ტყუილი და შეუსაბამო. რაც ამნაირათ დრო მიდის, ისე უფრო-და-უფრო იბურდვის ჩვენს ქვეყანაზედ ცნობები, და ისე უფრო ძნელი იქნება შემდგომში ნამდვილი ცნობების გავრცელება ჩვენს მხარეზედ.

ამ ნაირ მდგომარეობაში ყოველი ნამდვილი სიტყვა ძვირფასია არის იგივე მართობისა.

მდგენი პირი მადლობის ღირსი არის ყველას მხრიით.

უ. რიტხს თავის წიგნი უკისრნია, სხვათა შორის, ჩვენი მხარის გაცნობა მთელი ქვეყნიერებისათვის. მხოლოდ, სამწუხაროდ, თითონ კი არ გასჯილა ამ ქვეყნის შესწავლისთვის. ჩვენს დროში ყველასათვის ცხადია, ვისაც ერთხელ მაინც გაუფლია გზათ ჩვენს მხარეში, რომ წმინდა ქართულს ენაზედ ლაპარაკობენ: მართლში, ძხეთში, იმერეთში, გურიაში, აჭარაში, ინგილოვებში და უმეტეს ნაწილს თუშეთშია. ამათ გარდა ქართული ენის მოძვეენაზედ ლაპარაკობს: სამეგრელო, სვანეთი და ჰანეთი. ამას ამტკიცებს ჩვენი სწავლული საგარელი, რომელიც ყველა ეს ენები კარგათ იცის, ამასვე ამბობს ევროპიელი მეცნიერი შრიდრიხ მიულერი; მაგრამ რიტხისთვის ესენი არ არსებობენ; მისი აზრით, იმერლები განსხვავებულ ხალხს შეადგენს, გურულები ენა თითქმის უფრო უახლოვდება ქართულს, ვინემდინ იმერულითა და მთათისის უფრში სრულებით არა სხვოვრებენ ქართველებო.

აი კიდევ რას ამბობს საზოგადოთ ხოლხზე:

„მართველებმა, საზოგადოთ, ძლივს იციან წიკითხვა; უმთავრესი მათი მუშაობა არის მერნეობა და პოლუტყვის აღზრდა, განსაკუთრებით ზრდიან ცხვრებს და ღორებს, ცხა ღვინოს აკეთებენ; ცხოვრობენ პატარა სოფლებათ. იმერლებს აქეთ შვილები; გურულები უფრო ქერა არიან.“

ამ ნაირათ ათავებს ჩვენს აწერას; ით თვალები აქვსთ და ღორებსა ზდიან, წადით და გაიგეთ — რა უნდა ვიყოთ! მე აქ მართლმწიგნობაზე მოვიყვანე, თორ

ამ ნაირივე დაბნეული ცნობებით არის საესე მისი წიგნი, როგორც თითონ ზაგურსკის მოჰქავს. ჩვენს მთის ხალხში, მისი ჰაზრით, თითო აულის მცხოვრები თითო საკუთარ ხალხს შეადგენს. ამ ნაირი მეცნიერებას ხელათ არის ჩვენი ქვეყანა და იმათ უნდა გააცნონ ჩვენი მხარე ქვეყნიერებას!

ბოლოს, „წერილებში“, უ. უსლარის ბიოგრაფია არის უ. ზაგურსკისგანვე დაწერილი. ამ სწავლულმა მრავალი შრომა გასწია ჩვენი მთიული ხალხების ენების შესწავლაზე და შრომაც ბლომათ დარჩენილა მის სიკვდილის შემდეგ. სრულიად თანხმავართ ზაგურსკის სიტყვებზე და ჩვენი გულითადი სურვილი არის, რომ ამ პატივცემული სწავლულის ნაშრომი მალე დაიბეჭდოს. დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენი საზოგადოება მის თხზულების დაბეჭდვასაც დიდ თანაგრძობას გამოაუცხადებს და დამბეჭდავსაცა.

იმ ვალელი გლეხის მშენიერი წერილის თაობაზე, რომელიც ამ წლის „დროების“ მე-127 ნომერში იყო დაბეჭდილი, ჩვენ მოგივიდა ახალციხიამ შემდეგი შენიშვნა, რომელსაც შეუცვლელად ვბეჭდავთ, თუმცა ავტორში ცხადათ სჩანს მიდგომა:

„საუბარი პალელ გლეხ მუროსთან!“

„მეტუ ბიჭო! ეს ვალელი მურო რა დიდი ქოფაკი ყოფილა, რომ, ბატონო გზეთაჯი, მისი ყფით მთელი ახალციხე შეიძრა. ჯანუბ, რა ძალიან უწყალოდ გვსაუბრეს ხალხს“

ფაქტონი

მოკულეთელის საუბარი

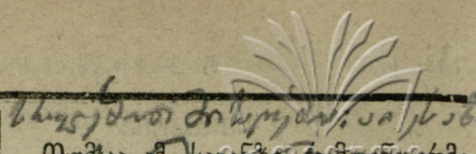
ამ ერთი კვირის წინათ მე მომპარეს ცხენები და მოსანახავად მომიხდა წასვლა მობულეთში. მზაზე შემეყარა ერთი ქობულეთელი და ეპკითხე:

- ძაო, მომხედვე შენ?
- რა გინდა, ქართველო?
- მზა მასწავლე.
- რა გზაი გინდა, სად მიხვალ, ძაო?
- შაშისს მივალ.
- რომელი შაშისს, ძაო?
- ხურშუტ ალა შაშისს.
- მეც იქით მივალ ბუგუნაყარს და სტარ წვეილეთ, ძაო.
- ძაო, შენ რა გვარი ხარ?

- როსაბიშვილი, ძაო.
- რა ამბავია თქვენში?
- ჩვენი ამბავი სათქმელი აღარაა, ძაო.
- რატომ? ამბობენ, რომ თქვენში ბევრი ახალი ამბავია?
- რაეარ ჩივი, ძაო, მობულეთს რა ამბავი იქნება? მზეთაი არ არის, არც ვინმე რამეს კითხულობს, არც სწავლულობს და არც სწერს; თქვენ ქართველებს გაზეთაიც კი გაქვთ და წერა-კითხვაც კი იცით და ჩვენდა ყოლიფერი დელია, ძაო.
- რა დაგემართათ, ძაო, ამისთანა?
- ბევრი უბედურობა გვქირს და არა კაცი არაფერს ჩივა, ძაო. უმფროსი არ გყავს, ძაო; ხვანტქართან ფაშებმა არ გაგვიშვა და აქა-

- ნაი სამართალი არ არის, ძაო. ბაჩდა ოლქობა, ერთმანეთში ღლიტა-წიკვა, ძაო, და ფუხარაი (ღარიბი) სუნთლათ დევიფეთ, ძაო... მართველო, ჩემო ძაო, ერთი მითხარი: თქვენი გაზეთაი რას ჩივა, ძაო?
- რა უნდა თქვას: ქვეყნების და ხალხის ამბავს.
- ძი, მარა, ძაო, ვინ შეატყობიებს გაზეთას?
- მოველი კაცი, ვინც ამბავი და წერა იცის.
- ნეტაი, ჩემო ძაო, ჩვენი ამბავი ვინ შეატყობია, იქნება იცოდნა, ძაო?
- რა ამბავი იყო?
- რა იყო და გუშინ ღამ ჩვენი ბორდელაძეს შინ ჩამოეტანა ქართული გაზეთაი, გამოიარა ჯამეზე

(თათრის სალოცავი) ისტა თქვა, რომ მზრუგეთილამ მოვალო და გაზეთაი ვიშონეო და მოვიტანეო; ყველამ მივედიო საყურებლათ — თუ რა ამბავია გაზეთაი; მარა კაი წამკითხველი კაცი ვერ ვიშოვეთ და გლახამ ვერ წაიკითხა. პაწაწაი ზოგიერთმა ქალებმა კი იციან ქართულის წაკითხვა, მარა ქალებმა სახლიდამ ვერ გამოვიდნენ. მერმე ჩვენმა ბიჭმა მკროპირაიშვილმა თქვა, რომ, ბიჭოვო, გვირბინეთ სამებასო და ბუღაი ძაკისიშვილი მოიყვანეთო, იმან იცისო კაი გაზეთაის წაკითხვაო, იგი ქართველში დეიარებოდა და ვაქრობდარო და ბეური წიგნებიც თან მოაქვსო; ერთი იმისთანაი იმბრეთი (გასაოცარი) წიგნი აქვსო, რომ დუნის (ქვეყნის) ამბავი შიდ წერილო: დარის, ავდრის, ქუხილის, ელვა-ჭების და ყოლიფერს იმბრეთად იტყვისო. მაშინათვე გაეაფრინეთ პაწაი ბიჭი

შენ ქოფაკო მურო, რაღა ამ დაჩაგრულგბზედ მოიძალი?

„ჯანუბ, ესაა ძნელი, რომ კაცმა არ იცის რომელი მუროა, რადგან იმ ემენჩი გაზეთაჩი არა სწერია მისი გვარი, მარტო აცხადებს ვალელი გლეხი მუროაო. მაგრამ, მეგაზეთე ბატონო, მუროს ჩვენ, ახალციხის სოფლებში, ვეძახით დიდ ქოფაკს მოშავო ძაღლსა. შენი ფეხების მტყერი ვარ, გაზეთაჯი ბატონო, რომ ვიცოდეთ ვალელი მუროი, აი საი! ჩვენც მის დაგვარათ ვილაპარაკებდით.“

„აბა, თუ ღმერთი გწამს, რის უპატრონო ვართ? ღმერთმა ადღეგრძელა დიდი ნაჩლინიკი, გუბერნატორი და უენაიცი, როდი გვაკლებენ თავიანთ ყურადღებას! მაგრამ, მუროი რომ ლაპარაკობს, გლეხები დაჩაგრულები არიანო, ვგრე არ არის, გაზეთაჯი ბატონოჯან: ის თავიანთი ბრალია, ამიტომ რომ ერთმანეთი არ უჭირავან, თვარა ქურდები რას გაარიგებენ, თუ იმათ ჰქონდეთ ერთმანეთში ერთგულობა.“

„ბუკო, შეჩვენაშუკა მურო! თუ არ დაიჯერავ ამ სიტყვებს, იქნებაც გგონილი გქონდეს, რომ შარშან ქურდებმა მალის ობჩესკოს სოფელ ნიოხრების გლეხებს მიუგზავნეს რამდენჯერმე კაცი, ხარჩლუხი გამოგვიგზავნენო; იმათ არ გაუგზავნეს, ბოლოს ის იმანსიზი ქურდები გაჯავრებულნი დაესხნენ იმ სოფლის გლეხებს, მაგრამ გლეხებმა, ვენაცვალე იმათ სულს, თუ სოფლობით პირი ადრეკენს ქურდებს და კიდევ ერთი დაკოდეს.“

„აი, ჩემო მურო, ყველა სოფლის გლეხები ამრიგათ რომ მოიქცნენ, როგორც ნიოხრებელი გლეხები, მაშინ ის ურჯულო ქურდები ველარც მიეკარებიან; მაგრამ, მე რომ მკითხია, სულ გლეხები არიან დამნაშავენი, არამთუ ქურდობისა გამო, არამედ ყოველ ნაირ თავიანთ სარგებლობისათვის.“

„აბა, დამიგდე ყური, ჩემო მურო: რო ამბობ, გლეხები ემდურებიან ზაბითებსა უპატრონობისათვისაო, რომელი ერთეუ პატრონობა ვითხრა ზაბითებისა. დესაც თავგამოდებით“

ცდილობენ ის ზაბითები, რომ ერთი რაიმე საშვალით გაანთავისუფლონ გლეხები ყოველ ნაირ შეწუხებისაგან?

„ყოველ ფეხის წადგმაში გლეხების ის დალოცვილი ზაბითები ასწავლიან და არიგებენ, რომ თავიანთ სოფლებშიდ დაწესონ მალაზიები ჰინახულის შესაკრებათ, რომლითაც დიდი სარგებლობა და შეება მიეცემა სოფლის საზოგადოებას; შემგვირეული თავიანთ მალაზიებშიდ ჰინახული გასარგებლონ ყოველ წლივ და შემოტანილი სარგებლით ჰინახულისა შეიმსუბუქონ თავიანთი ყოველ ნაირი გარდასახადი, და ვგრეთე, ვინცობაა, შეემთხვეთ შიმშილი, ღმერთმან დაიფაროს, და სხვა და სხვა უბედურება, მაშინ სიხარულით თავიანთ მალაზიებიდგინ გამოიტანებენ ჰინახულს და ადვილათ მოიხმარებენ, შიმშილისაგან გაიძღობენ მუცლებს და მომავალი წლისათვისაც დასთესვენ და იმედი ექნებათ შიმშირები არ დარჩენ. ამასთანავე ყოველ წლივ ეხვეწება და არიგებს ზაბითობა, რომ სოფლებში გაიხსნას სასოფლო შკოლები და დლიდამ-დღეზედ გამოვიდოდნენ გლეხები სიბნელიდგან და მიიღონ ამათ შეილებმა სწავლა და ყოველ ნაირი ქვეყანაზედ მოქმედება ნათლათ დაინახონ და მომავალი წლებისათვის თავიანთი შეილების განსჯით აი მაგისტან მომავალის შეწუხებისაგან და ყოველ ნაირ სიბნელისაგან მოკლეს და გაუბთლდნენ, რომ ყოველივე მათთვის ნათლათ ჩანდეს, რომელიც არც იაზიგებს, არც ტარჩინებს, არც აღებს არ დაემდურნენ.“

„მაგრამ გლეხები ყურსაც არ ჰგდებენ ამისთანა კეთილს წარმატებას თავიათზე.“

„მე თვითონ დავიმადლებდი, ჩემო მურო, რომ მაგ გლეხებისათვის გჩვენებინა ისრეთი სასარგებლო მაგლითი და კეთილი რჩევა, რომლითაც შეიძლებოდა გაღვიძება მისი და საუკუნოთ შენი მლოცვილი ყფილიყენენ. ხომ არა გგონია, რომ რიგ ყვეთ მიეცეს რაიმე სარგებლობა!“

„მურდობა რა დიდი გასაკვირ“

ლია, როცა გლეხები თითონ არ არიან გაფრთხილებულნი. და ხელმეორებით კიდევ გეტყვი შენ, ჩემო მურო: ღმერთმა ადღეგრძელა ის ჩვენი დიდი ნაჩლინიკები; ისინიც რომ არა გვპატრონობდნენ, ყვევები თვალებს ამოგეჭამენ და დავრჩებით უსინათლონი. ამას კი გეტყვი, მურო, კარგი და ავი გაიგე, იმ რიგათ დაიყფე, თორე ურავო ყეფა შენ შეგრჩება; არ გაგიგონია თათრული ანდაზა, რომ „შახილა ბირ საფანტაში ალთუნ ქიასა სნდურსა ნა ტაშნ ბაჰარი ართარ ნა უიმათტან დუშარ ქიასა.“ (შცევ გამოსროლილმა ქვამ ერთი ოქროს ბადია გასტყნოს, არც ქვას მოემატების ფასი და არც ღირებულებიდგნ ჩამოვარდნა ოქროს ბადია).

„მაგრამ ერთი კიდევ მომაგონდა, რომ ამოფ, უენაი ავთ გახდაო და გლეხები უპატრონო არიანო, — განა მის მოადგილეს უენათ არა სთვლი? რომელი შეწუხებული გლეხი მივიდა ქურდებისგან მასთან და მან არ უზაბითა? რაღა ვითხრა, სულ უყაროლოთ ლაპარაკობ... თუმცა ბევრი მაქვს შენთან საუბარი, მაგრამ ესაა უბედურება: ვერ ვიცნობ, რომელი მუროი ხარ...“

თათარ ქართველა მართლამე
1 ქრისტიანობისთვის

დღიური
ჩვენ მოგვივიდა დ. პერილიდამ შემდეგი წაგნი: „28 ნოემბერს ჩვენი მხრის სოფლებიდან, თითო სოფლიდან ოთხ-ოთხი კაცი იყო აქ დაბარებული უენის სასამართლოში. აქ იყო სჯა პერილიდამ საჩხერემდი თავის ხარჯით ფოჩტის გაკეთებაზე და სამგზავრო ცხენების დაქირაზე; ამ საქმისათვის ყოველს გლეხს წელიწადში, 21 კაპ. უნდა გადაეხადა.“
„ზოგებმა უარი სთქვეს.
„ახლა ჩვენს უენში ამის თაობაზე ბევრი ლაპარაკი არის; არ იციან, რა ქნან. ზოგებს ძალიან უძნელდებათ ახალი გადასახადის კისრება...“

— სათა ყვეს... დაიძალიან!

— მაიმე, ძიავ! რაღა არ დაიძალიანო? ჩვენი ფუხრის (ღარბის) საქმე დიდი ხანია დამალულია, ძიავ. — ზაბითები (ნაჩლინიკები) და ფაშები ჩვენს ფუხრობას და გასაქირს, თვალები რომ ამოტყნო, ძიავ, მაინც არსად იტყვის ამის მეტს, ძიავ, რომ ხვანთქარს სამსახური უნდაო, ნიზამი უნდაო, ხვანთქარს ხაზინა უნდაო, ჩვენ ფარა გვირდაო და ჩვენ აქედან ვევირით, რომ ფუხარა ვართო, ფარა არ გვაქო; საიდან მოგვცეთ, სულ ვევირით. ამან, ბატონო, ჩვენ ფარა არ გვაქ და საიდან მოგვცეთო! მს ჩვენც ვიცით, რომ ბატონს სამსახური უნდა, მარა შინ ცრალმეილი ნაბეარჯერ შიმველ ტიტველი გვეყვ-

და ვუთხარით: ძიავ, ბუღაე! აბა წაგვიკითხე ავი გაზეთაი! ბუღამ წაიკითხა. შევლამ გაგებდიო, ყოლიფერი ჩვენი ამბავი მართალი ქე ეწერა, ძიავ, გაზეთაში. მერმე შევეხვეწეთ ბუღას, რომ, ბუკო ბუღაე! ძიადე მოიტანე და წაგვიკითხე! მარა ბუღამ გვითხრა, რას ლაპარაკობთო, თქვენ ბუღაოვო, მე ვაჭარი ვარო, ახლა სტამბოლს მივალო, საქონელის მოსატანათო, და ქე წავიდა მაშინ.

— რა ეწერა მაინც იმ გაზეთაში?
— რა ეწერა, ძიავ, და ყოლიფერი დუნის (ქვეყნის) ამბავი; მარა ნეტო რაფერ შეიტყო გაზეთაჯიმ (მეგაზეთე). ძიავ, ვინ უთხრა იმას იგი, რომ შობლიეთში ორიანობა არისო? (მ. ლ. კობ.).

თუმცა ამ საგანზე უფრო მეტი გეითქვამს, მაგრამ რადგან ვერ ვიცი, ვიტყვი:

ძალიან კარგია და სასარგებლოა, რომ, არა თუ პერილიასა და საჩხერეს შუა ფოჩტის გზა და თვითონ ფოჩტა იქნეს, არამედ ყოველ სოფლისა და სოფელ შუა რომ მოხერხდებოდეს ეს, კიდევ უკეთესი იქნება. მაგრამ, რადგანაც ამ საშუალებით თითქმის უფრო მომეტებული თაყვანაზნაურობა ისარგებლებს, რადგან ამ უკანასკნელს უფრო მომეტებული ღონისძიებაცა აქვს, ამის გამო სამართლიანობა მოითხოვს, რომ ყოველ ამგვარს ხარჯში ამ თაყვანაზნაურობამაც ჯეროვანი მონაწილეობა მიიღოს.

* *

უფ. მ. აბამელიძე ერთს ყურადღების ღირსს ამბავს იწერება, „თფილისის მოამბეში“; ის ამბობს, რომ თფილისის უენის სოფლის მახლობლის ერთბაღლის პატრონმა ნ. ა. შ—ამ მიანბო, რომ წელს ღვინობისთვის, რთველის დროს, შეენიშნეო, ჩემს ბაღში ასოოდ ძირი ვაზი ისეთ ნაირად დასუსტებულიყო, რომ ხელი ეხლე თუ არა, იმწამსვე წაიქცაო; რაღაც ქიას შეეჭამა ძირშიო. შურძენი კი ესხა და ერთის შეხედვით კაცო ვერ შენიშნაო, თუ ეს ვაზები ასე გაფუჭებული იყო ქიასგანაო. ამნაირად ზოგიერთ სხვა მიზობლად მყოფ მემამულეებსაც გაუფუჭდათ ვენახიო. იმ მებლის ჰაზრით, ამ ავთამყოფობის მიზეზი ფილოქსერა უნდა იყოს ან სხვა რამე სენი, რომელიც ფილოქსერასავით მავნებელი იქნება ჩვენს მემამულეებისათვის.

რაღა თქმა უნდა, რომ ამ გარემოების დაწერილებით გამოკლებას ახლავე უნდა მიექცეს ყურადღება. მისაც ჩვენს გაზეთებში დაბეჭდილი აღწერა წაუკითხავს იმ უანგარიშო ვენებისა, რომელიც ფილოქსერამ მოუტანა საფრანგეთისა და ამერიკის ვენახის პატრონებს, ის მიხვდება— თუ როგორის ენერგიით მართებსთ ამ შემთხვევაში ჩვენს მემამულეებს მოქმედება. მნახოთ, რას იტყვის ანუ

— სათა ყვეს... დაიძალიან!
— მაიმე, ძიავ! რაღა არ დაიძალიანო? ჩვენი ფუხრის (ღარბის) საქმე დიდი ხანია დამალულია, ძიავ. — ზაბითები (ნაჩლინიკები) და ფაშები ჩვენს ფუხრობას და გასაქირს, თვალები რომ ამოტყნო, ძიავ, მაინც არსად იტყვის ამის მეტს, ძიავ, რომ ხვანთქარს სამსახური უნდაო, ნიზამი უნდაო, ხვანთქარს ხაზინა უნდაო, ჩვენ ფარა გვირდაო და ჩვენ აქედან ვევირით, რომ ფუხარა ვართო, ფარა არ გვაქო; საიდან მოგვცეთ, სულ ვევირით. ამან, ბატონო, ჩვენ ფარა არ გვაქ და საიდან მოგვცეთო! მს ჩვენც ვიცით, რომ ბატონს სამსახური უნდა, მარა შინ ცრალმეილი ნაბეარჯერ შიმველ ტიტველი გვეყვ-

— მითხარი.
— თათარში, ძიავ, ეს სამართალია: მობრძანდი ძიავ—ფარა, ბუი-რუმ—ფარა, სალამ ალექიქუმ—ფარა, ოთურ—ფარა, ადექი—ფარა, წადი—ფარა! სულ ფარა და ფარა... ჩვენ ფარას ვინ მოგვცემს, ძიავ, ფუხარა ვართ და ქე მოგველო ბოლო სუნთლად, ძიავ. ა. ა. — ძე მობუღეთი, 30 ნოემბერს

ქვემოთაა

რას იქს ჩვენი პატივცემული ძავეკასის სამეურნეო საზოგადოება!...

* *

აშობენ, რომ პოლიციას დაუჭირაეს ის ავაზაკების მოთავე—ტატო წულუკიძე, რომელმაც ამ უკანასკნელ დროს ასე დააფრთხო ჩვენი ქალაქის მცხოვრებლები.

* *

სამეგრელოდამ გეწერენ, რომ ამ უკანასკნელი ორი თვის განმავლობაში შესამჩნევად იკლო ჩვენში ქურდობამ და ავაზაკობამო. ამ სასიამოვნო მოვლენის მიზეზს ჩვენი კორრესპონდენტი სრულის სიმართლით იმ გარემოებითა ხსნას, რომ წელს სამეგრელოში ძალიან კარგი მოსავალი იყო ჰორნახულისა და ღარიბი ხალხი იძულებული აღარ არისო, რომ, ცოდვილი სხეულის შესამოსად და მშვიერი კუჭის გასაძღობად, უკანონო საშუალებას მიმართოსო.

* *

სომხური გაზეთის „მელე პიასტანის“ აღექანდროპოლიელი კორრესპონდენტი იწერება, რომ ამ ქალაქის სომხის სასწავლებლები, რომელნიც ამას წინათ დაკეტეს, ახლა, მთავრობის ნებართვით, ისევ გაიხსნაო.

* *

„ძავეკასის“ სიტყვით, ამ მოკლე ხანში მმართველობა გამოსცემს წესდებებს იმის თაობაზე, თუ როგორის წესით უნდა მოძებნა და შემუშავება იმ ქვანახშირისა, რომელიც კერძო მამულებში ამოჩნდება.

* *

ამ ქრისტეშობის თვის 1-ს მოთოვლა პირველად ჩვენს ქალაქში. მუშინასწინ ისეთი ქარი უბერავდა ქალაქში, რომ სუსტი ფეხების პატრონს კაცებს თითქმის ფეხების გაჩერება უჭირდათ ქუჩებში. ქალაქის გარშემო ალაგებში ყველგან თოვლი სძევს, მაგრამ თვი ქალაქში კი მზე იჩქიტება.

* *

ძავეკასის მთებში ზევეებისაგან გზები წამხდარა და ფორტა თავის დროზე ვიღარ მოდის. ამ თვის პირველს ბუდაურიდამ მოვიდა ქალაქში ამბავი, რომ აქ თოვლის ზევეა რუსეთის ფორტა დაიტანაო, სამი ცხენი, ხარები და იამჩიკო და ძლივს ცოცხლები ამოათრის თოვლიდამაო.

გვიან უნდა გამოიცილოს საზოგადო ქაზრი.

ამ ნიშნებს წარმოადგენენ მასწავლებლები, რომლებიც მოგვაყენებენ სოფლებში. მე თითონ ვიცნობ ერთ ორს დაახლოებით, ესენი საქმის ბეჯითნი და ერთგულნი არიან.

მაგრამ თავიანთ საქმის ერთგულობას და ბეჯითებას ვერ ამტკიცებენ, რადგანაც ჯერ-ჯერობით აქ არ არის არც შკოლები და არც მოწაფეები. ამისი თქმა შემოიძლიან ბეჯითათ ორ სოფელზე და, როგორც ისმის, სხვა სოფლებშიაც ამისთანა მდგომარეობაში არიან.

ბასულის მკენისთეში უფალო ღოღობერიძემ დაიარა თითქმის მთელი მ.ზიკის სოფლები და თავის თვლით ნახა, რომ თითქმის არც ერთ სოფელში არ იყო შკოლა.

რასაკვირველია, შკოლები თითონ სოფელში უნდა ააშენოს, მაგრამ სოფლის ჩვეულებაა, რომ სინამ მთელი სოფელი ერთათ არ შეიკრიბება, საქმეს ხელს არ მოჰკიდებენ და როგორც მოგეხსენებათ, წელიწადი ისრე გაივლის ბევრჯელ აქ, რომ მთელ სოფელს ვერცკი ნახამთ, რადგანაც ზოგნი ლეკში არიან. ზოგნი ბეგარაზედ, ზოგნი მინდორში და ზოგნი ტყეში.

შკოლის აშენებაზე ხალხის დათანხმება ადვილად და მალე შეიძლებოდა, რომ უ. ღოღობერიძე ყოველ სოფელში თითო ან ნახევარი დღე დარჩომილიყო და ამოერჩევა სამი-ოთხი სანდო პირნი და ამათთვის მიენდო შკოლების აშენება.

შკოლების აშენება თუ სამამასახლისოთ და საგზიროთ გახდება, მაშინ ვაი ჩვენი ბრალი. ამათთვის კი, მართალია, აღდგომის დღეები დადგება; რატომ სამ იმოდენასაც არ წაპგლეჯენ ხალხს, რაც ეღირება შკოლა! მინ იცის კიდე, რამდენი ინდოურის, ბატის და ქათმის თავი გაგორდება უმიზეზოთ, ვინ იცის კიდე ერთსაე და იმაე კაცს რამდენჯერ წაართმევენ სხვის მაგიერათ და რამდენ უსამართლობას მოახდენენ!

ჯერ რომ შკოლები აშენებულყო და შემდეგ მასწავლებელი მოგესლოდა, უფრო კარგი იქნებოდა ეხლა კი ხალხი რაღაცას ყაყანებს, რომ მითომ უჩიტლებისთვის ჯამაგირს გვაღებინებენო და სწავლა კი არ არისო.

შ. ნაცვლიშვილი

რუსეთი

მართველობის განკარგულებით შედგენილი ცალკე კამისია, რომელშიაც თითქმის ყველა სამინისტროების წარმომადგენელი ურევია, იხილავს ამ ქამად კითხვას იმის თაობაზე—თუ როგორ უნდა მოიქცეს როგორც მელიმე ქალაქის ან უეზდის სამხედრო და სამოქალაქო მთავრობა, როცა ამათ საგამგებოში ხალხის არეულობა ატყდება. ამისის მო-

მეტებული ნაწილის ჰაზრი, როგორც იწერებიან, ის არის, რომ ჯერ სამოქალაქო მთავრობამ უნდა იხმაროს ყოველი ღონის-ძიება, რომ დაამშვიდობოსო ხალხი და მხოლოთ მერე იმას შეუძლიან სამხედრო მთავრობასა და ძალას მიმართოსო.

* *

ქაჭერინოსლაის გუბერნიის ერობას ასე გადაუწყვეტია კითხვა შესახებ სახალხო შკოლებში ვალდებულობითი სწავლისა: 1) ზაფხულობით, მუშაობის დროს, გლეხების შეილები ვალდებულნი არ იქნებიან, რომ მაინცა-და-მაინც შკოლაში იარონ; 2) სოფლის საზოგადოებამ უნდა გაანთავისუფლოს სწავლისათვის გადასახდელი ფულისაგან ყველა ყმაწვილები, რომელთაც შეუძლო მშობლები ჰყავთ; 3) მხოლოთ 9 წლიდამ 15-ში ყმაწვილი ვალდებულია, რომ ისწავლოს შკოლაში და 4) ორივე სქესის ყმაწვილები არიან ვალდებულნი, რომ სასოფლო შკოლებში იარონ.

* *

მოსკოვში, როგორც იქაურს გაზეთებში იწერებიან, ამ ქამად ძლიან ბევრი ყალბი რც დახუთ მანეთიანი ქალაღდის ფული გაჩენილა.

უცხო ქვეყნები

საზრანბეთი. არც უცხო ქვეყნისა და არც რუსეთის გაზეთები ეს სამი დღეა ქალაქში არ მოდის; ამის გამო ახალ ამბებს ჩვენ ახლა მხოლოთ თილისში მოსული ტელეგრაამებით ვეცობულობთ.

მერსალის ნაციონალური ძრება იმ 75 სენატორს ირჩევს ახლა, რომელიც კანონით იმან უნდა ამოარჩიოს. 28 ნოემბერს იმას ამოურჩევია 19 კაცი, რომელთაგან 17 რესპუბლიკელი არის და მხოლოთ ორი მარჯვენა მხრისა (მონარხიელი). მერე დღეს კიდე ყოფილა ამოარჩევა და 9 სენატორი ამოურჩევიათ: 3 რესპუბლიკელი და 6 ლეგიტიმისტ. სენატორების არჩევანში რესპუბლიკელები, ლეგიტიმისტები და ბონაპარტისტები თანხმობით მოქმედებენ თურმე და ცდილობენ, რომ ორლენანისტების კანდიდატები გააშავონ. როგორც ჰხედავთ, ჯერ-ჯერობათ იმათ უსრულდებათ თავიანთი განზრახვა.

— ბასული თვის 20 (2 დეკ.) ნაციონალურს ძრებას 15 კაცისაგან ამოურჩევია კამისია, რომელმაც უნდა გადაწყვიტოს—თუ რა პირობით და როდის უნდა დაითხოვოს ამ ძრებამ თავის თავი. თუმცა კამისიაში 9 მწვერი მარჯვენა მხრიდამ არის ამოარჩეული და მხოლოთ 6 მარცხენიდამ, მაგრამ, როგორც ამოიბენ, ყველანი თანხმანი არიან იმაზე, რომ ძრება 20 თებერვლამდე უქველად გაუქმდეს.

ინგლისი. ინგლისის კამისია მთავრად ვარ სარდალს ქემბრიჯის გერცოგს გამოუცხადებია ლონდონის პარლამენტის სხდომაში, რომ ახლანდელი პოლიტიკური მდგომარეობა უქველად მოითხოვსო, რომ ინგლისმა თავის ჯარის რიცხვი გაამრავლოსო.

ჩინოზორია. ინგლისური გაზეთებიდამ რუსულს გაზეთებში ვალდებულობითი დეპეშიდამ ვეცობულობთ, რომ ჩინოზორიას 11,000 კაცი ჯარი დამზადებული ჰყავს და დღე-ღღეზე მოვლიანო, რომ ეს სახელმწიფოც ბოლოს ომს გამოუცხადებს მსმალეთსაო, ჩინოზორიის მთავარს ნიკოლაის უქვე შეუტყობინებია პესტრიისათვის, რომ, შეიძლება, ჩვენ ინსურგეტებისა და მსმალეთს შორის ბრძოლაში მონაწილეობა მივიღოთო. პესტრიის მმართველობამ შემოუთვალა ამაზედ მთ, ნიკოლაისო, რომ ამ საქმის განსჯა თქვენზედ უკეთ არავის არ შეუძლიანო.

ამერიკა. მ.პანიამი ამერიკის წარმომადგენელ ელჩს მოსვლია ამერიკიკილამ თავის მმართველობისაგან დიდეპეშა, რომლის ჰაზრი ისეთიაო, რომ უქვეელია, ქუბის თაობაზე, ამერიკასა და მსპანიას შუა ყოველი უთანხმოება და ომიანობის მიზეზი მოისპობაო.

ნარკვი

ბამოჩენილს ინგლისის ფიზიკოსს ტინდალს ერთი ისეთი ბუკი გამოუგონია, რომლის შემწეობითაც, როგორც გაზეთებში სწერენ, ორმოც ვერსზე შეიძლება თურმე კაცმა ვისმეს ლაპარაკი გააგონოს. ისეთის ძალით გამოდის თურმე ჰაერი ამ ბუკიდამ, რომ ახლოს რა კაცი დადგესო, კისერს მოსტეხსო.

* *

ამ დღებში პეტერბურლში გასამართლეს ერთი ვილაც ლინაოვი, რომელზედაც ერთხელ რამდენიმე სიტყვი ი ჩვენს გაზეთში ნათქვამი და რომელს—აღლებდენ, რომ სამზღვარ გართა და აეთის სხვა და სხვა ქალაქებში ყოფნის დროს, თავადის დიმიტრი შავკავძის სახელი დაერქვა თავისთვის და ბევრი ხალხი მოუტყუილებია. პეტერბურლის ოლქის სასამართლოდამ, ამ სხვისი სახელის მითვისებისა და ხალხის მოტყუებისათვის, გადაუწყვეტა იმას ერთი წლითა და ოთხი თვით საპრობილეში ჩასმა.

* *

ხარკოვის სამოსამართლო პალატაში გაურჩევიათ ამას წინათ იქაური ოლქის სასამართლოს მწვერის—სოცის საქმე, რომელსაც აბრალებდენ, რომ იმას, როგორც სასამართლოს მწვერს, ერთი რაღაც საქმე ჰქონია მიზარებული 1870 წელს და მას აქეთ 1874 წლამდე, ამ საქმის თაობაზე, მოხსენება არ დაუშვადებია სასამართლოსთვის, თუმცა პალატამ ეს ბრალდებული გაანთავისუფლა, მაგრამ შესანიშნავია მაინც, რომ ამისთანა საქმის თაობაზე ის სამართალში მისცეს...

„დროების“ კორრესპონდენცია

შიზიყი, 30 ნოემბერს

თქვენს მკითხველს, ვგონებ, ბევრჯელ წაეკითხოთ და ვაგონილიც ჰქონდეთ ყველას, რომ შიზიყი მდიდარია პურიოთ, ღვინით და საქონლით; მაგრამ მასთან ხეპრე და უმეცარი ხალხიაო და ამიტომ ყოველს კეთილს კაცს სურდა, რომ იმ სიმდიდრესთან ცოტა რამ განათლებაც ჰქონოდათ. მხლა შემოიძლიან ვახარო მათ, რომ აი შიზიყშიაც შემოიპარა იმისთანა ნიშნები, რომ უქველათ მალე თუ

განცხადებანი

უფ. ძალანდაძის და ამხანაგობის წიგნის მალაზიაში ტუკის ხილზედ ისყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები.

არსენ ძალანდაძის და იაგორ ნარსისაშვილის გამოცემანი:

- მან. კაპ. ბეჟანიაძე, მეორედ დაბეჭდილი, 1875 წ. — 10
- მარდ-ბულბულიანი, თქმული თეიმურაზ მეფისა პირველის, 1875 წ. — 5
- ძალ-მეფიანი, მეორედ გამოცემა, 1875 წ. — 5
- ალექსიანი, გამოცემა პირველი, 1873 — 5
- წმინდა მარინეს წამება და პარამიანი, 1874 — 5
- შაწვილის სარკე ანუ წერაკითხვის საწყოელი წიგნი შედგენილი ანთიმოზ ჭულელისაგან 1875 — 15
- მეფის ტყაოსანი შოთა რუსთველისა, მეექვსედ დაბეჭდილი, გამოცემული არსენ ძალანდაძის, მქეთიმე ხელაძის და იაგორ ნერსისაგან. 1875 — 50
- ეპთიმე ხელაძის და აბს. გამოცემანი
- ლოცვანი ყოველდღე სათქმელნი. გამოც. მეორე 1875 — 5
- სურამის ციხე, მოთხრობა დანიელ ზონქაძისა, 1875 — 20
- სამიჯნურო მიწერ-მოწერა ქალ-ვაჟისა, 1875 — 5
- მთერიანი, აბესალომ და მთერის ამბავი, შედგენილი პ. შიკაშვილისაგან, 1875 — 5
- ჰიანური, გამოცემა პირველი 1875 — 10
- სტ. ზარაფოვის გამოცემანი
- საყმაწვილო ძონა, შედგენილი ი. ზოგებაშვილისაგან 1875 — 30
- ჩრეული არაკები „სიბრძნე სიცრუე“-იანგან, თქმული საბა მრბელიანისაგან, 1874 — 5
- ლექსები სახალხო სიმღერებისაგან, შედგენილი პ. შიკაშვილისაგან, 1874 — 5
- ჰარამიანი, კარი პირველი და მეორე, გამოც. დ. ლაზაროვისა და ნიკ. ძობაძისაგან 1875 — 60
- ჰარამიანი, მესამე კარი — 40
- სიბრძნე სიცრუის წიგნი, თქმული საბა სულხან მრ.

- ბელიანისაგან, გამოც. პ. შიკაშვილისა 1871 — 50
- მ. ბრ. მრბ. ლექსები, გამ. პ. შიკაშვილისა 1873 — 50
- დავითიანი, თქმული ბურამიშვილის დავითისაგან, წიგნი პირველი, 1873 — 50
- საქართველო, პირველი რეგული, შესავალი, ქავეჯია. თხზულება დიმ. ბაქრაძისა 1871 — 50
- ბეშვიების მოვლა პ. ძობისა, თარგმნილი მასილ მახბლისაგან, 1870 — 50
- სამზარეულო წიგნი, შედგენილი მნ. ბარბარე ჯორჯაძისაგან, 1874 — 1
- სიტყვანი და მოძღვრებანი, თქმული იმერ. მისიკ. — 2
- ქაცია, ადამიანი, მოთხრობა ილ. ჭაჭავაძისა, ს. პეტერბურლი 1869 — 50
- ქართული ქრისტიანობა, ნაწილი პირველი და მეორე გამოც. დავით ჩუბინოვისაგან ს. პეტერბურლის — 1
- ბუნების ძარი, დაბალ კლასებში სახმარებელი შედგ. იაკ. ზოგებაშვილისაგან 1872 — 60
- ანბანი, შედგ. იაკ. ზოგებაშვილისაგან 1872 — 5
- ღარიგება მასწავლებელთათვის შედგ. ი. ზოგებაშვილისაგან 1872 — 5
- პირველი წიგნი, ამერიკულ მეთოდზე შედგ. რაფ. ისარლიშვილისაგან 1875 — 5
- ქალენდარი სომეხთა და ქართველთა გამოცემა ს. მღივანოვისა 1876 წლის — 20
- თამარ - ბტონიშვილი, ისტ. რომანი მ. რჩეულოვის 1875 — 30
- მგოსანი, სიმღერები თქმული დავ. ბაიშვილისაგან, 1875 — 20
- სალხინო საზანდარი, სხვა სიმღერების კრება შედგ. მ. სკანდაროვისაგან, 1875 — 1
- ქეთილი ბერიკაცი, ნათარგმნი მერ. შარბიძისა მიერ 1875 — 5
- ქრებულეები 1873 წლის ცხრა წიგნი — 3

იმავედ და მალი გამოცემა გასასყიდათ დრომის ძალანდაძის პატარა და დიდი. სახელმძღვანელო წიგნი მღვდელთათვის, შედგენილი დავით მ. მამაშვილისაგან.

ძალაქს გარეთ ვისაც წიგნების დაბარება უნდა, ამ აღრესით მოითხოვონ.

Въ Тифлисъ. Книжный магазинъ г. Каландадзе, на Михайловскомъ мосту, зданіе Мирзоева.

ძალანდაძის, ნერსეოვის და ხელაძის გამოცემულ წიგნებს ვინც ხუთ მანეთზე მეტს დაიბარებს, მანეთში მრბი შაშრი დაეთმობა. სხვა წიგნებში ფოტის ფული არ გადახდებათ.

ისყიდება თფილისში მქეთიმე ხელაძის სტამბაში, მანოვის ქუჩაზე, ბებუთოვის სახლში:

საყმაწვილო ძონა

პირველ - დაწყებითი მოთხრობებისა, ბუნების მეცნიერებებისა შედგენილი იაკობ ზოგებაშვილისაგან გამოცემული სტ. ზარ ფოვისაგან შასი ხუთი შაშრი

ისყიდება ძალანდაძის და მართანოვის წიგნის მალაზიაში ტუკის ხილზე პ. შიკაშვილის გამოცემანი:

გრიგოლ მრბელიანის ლექსები

შასი ათი შაურნი

სიბრძნე სიცრუის წიგნი

თქმული საბა მრბელიანისაგან შასი ათი შაურნი

დაიბეჭდა და ისყიდება თფილისში, მქ. ხელაძის სტამბაში, მანოვის ქუჩაზე, მ. ბებუთოვის სახლებში და წიგნების მალაზიაში

ჰიანური

ანუ სახუმრო ლექსები შინაარსით:

— მამარჯობა მკობელს! შაბილ გაბასება ქლებთან! — შაყის აზრი ლამაზ ქლებზედ. — ცოლ ქრმობის ვითარება, იმერლების და ქართველების შესხმა. — ბატონ-ყობის ლექსი. — ღვეგრძელობა წამკითხველს! —

შეკრებილი და გამოცემული მქ. ხელაძისაგან და თეოფ. ძანდელაკისაგან. შასი ორი შაურნი.

უფ. ივანოვის ბიბლიოთეკაში ისყიდება მეორე გამოცემა ქართულ-ზრანსუზულ ლექსიკონისა, რომელიც შედგენილია ივ. როტინიანისაგან. შასი ერთი აბაზი.

როინოვის ფოტოგრაფიაში

(სასახლის ქუჩაზე, ზ. სარაჯევის სახლებში). ისყიდება სხვა და სხვა ქვეყნების წარჩინებულ მწერლებს სურათები და აგრეთვე ახლად გადაღებული სურათი შოთა რუსთველისა შასი: სულ დიდი კედლის სურათი — 1 მან. თითო ეგზ. — კაბინეტისა 50 კაპ. პატარა კარტოჩკები 20 კაპ.

ძალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ აღრესით უნდა დაიბარონ: Въ Тифлисъ. Въ фотографію Роинова, на Дворцовой улицѣ, въ домѣ Сараджова.

კატარაშვილიან გამოცემანი

ბატონი — ივანოვისა ცხოვრობს ძრუტუნსტორის ქუჩაზე, მუნთოვის სახლებში, სახლმწიფო ქონების მამგობის პირ-და-პირ. მნახველებს იღებს ყოველ დღე, დილაობით 9 საათიდან 11-მდე. ღარიბებს უფულოდ აძლევს შემწობას.

მრვაბათს, 8 დეკემბერს

თფილისის საზაფხულო თეატრში წარმოდგენილი იქნება სომხურს ენაზედ. უფ. ჩიმიშვიანის სასარგებლოთ „მელოკიანუ მენეციელი ვაჭარი,“ „მრბი ქმარი“ და „თენდა გასკდი და ცოლი შეირთე!“ ბილეთების ყიდვა შეძლება თეატრის კასიროთან, უფ. პეტროვისკისთან და უფ. სატუროვის ლამპის მალაზიაში.

რბ. ზზა.	დილა.	სალამ.	II კ.	III კ.	ცაცხლის გემები	ფოზბა	ბირჟა	მან.	კაპ.	გაზანდა	მან.	კაპ.
თფილისი	9 36	4 54			ა) შოთილამ:	ა) თფილისი დამ:	პეტერბურგი, 2 დეკემბ.			თფილისი, 4 დეკემბ.		
მცხეთა			68	38	მდესისკენ — ხუთაზბ. შუადღეზე	სამზღვარ გარეთ, მუთაოსს, რუსეთს	მრბი მანეთი ღირს:			პური შორაგალის ფთ.	—	90
ბორი	12 21	8 41	2 40	1 23	სტამბოლს — კვირაობით დილას.	— ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ.	ლონდონში 32 პენსი.		84	მერი ფუთი.	—	55
ხაშური	2	11 10	3 92	2 18	ბ) სოხუმშიდამ:	ოთხშ., მზურგეთს — პარასკ და	პარიზში 334 სანტიმი.		89	ბაბა მრენისა, ფუთი.	5	40
ბეჟათუბანი			4 42	2 46	შოთს — ოთხშაბათს, დილით.	შაბ. ძახეთს — სამშ. და შაბ.	მსკონტი (სარგებლისფასი)	5		— ამერიკისა, ფუთი.	6	30
ქვირილა			5 81	3 23	მდესას — ოთხშ. შათს, შუადღეზე.	შაბ. ძახეთს — სამშ. და შაბ.	ბანკის ბილეთი 5%	100	25	ბაპენტილი ბამბა ფთ.	8	—
მუთაისი	8 23		6 75	3 75	შოთილამ: I II III	ბ) მქუთაისი დამ:	მოგებიანი (პირველისესხი)	226		მატული თუშური ფთ.	7	50
სამტრედია			7 73	4 29	სოხუმამდი 4 3 1	თფილისისა და შოთისაკენ — ყოველ დღე, კვირას გარდა. მზურგეთს — ორშ. და პარასკ. ზუგდ დიდს — ოთხშაბ.	მოგებიანი (მეორე სესხი)	217	75	— მარაქამისა ფთ.	7	50
ახ. სენაკი			8 57	4 76	ქვირაამდი. 20 50 15 50 5	გ) ბორი დამ.	ბორაოს ფურცლები:	94		აბრეშუმში ნუფური გრ.	2	60
შოთი	11 44		9 75	5 42	ტავანოვ. 34 27 8 60	შოველგან ყოველ დღე, კვირას გარდა.	თფილ. საზნ. ბანკისა, ხერსონის ბანკის (5 1/2%)	88		ქონი, ფუთი.	4	—
შოთი	8 40				მდესსამდი. 38 30 9 60	შოველგან ყოველ დღე, კვირას გარდა.	მოსკოვის (5%)	86	75	ქონის საწთელი ფუთი.	5	60
ახ. სენაკი			1 18	66	ტელეგრაფი	დ) შოთი დამ:	აქციები:	172		სტეარინის საწთელი, ფ.	10	20
სამტრედია			2 6	1 14	მცი სიტყვა თფილისილამ:	შოველგან ყოველ დღე, კვირას გარდა.	მდესის საეჭრო ბანკის შოთი-თფილ. რკინ. გზის შავიზღვის ცეცხ. გემების	139	50	ხორცი ძროხისა, ლიტ.	—	55
მუთაისი	11 51		3 4	1 69	მუთაისს, შოთს	წიგნის გეგზავენა რუსეთში და სამზღვარ გარეთ;	ქავკაზის და მერკურის.	560		— ცხვრისა, ლიტრა.	—	65
ქვირილა			3 98	2 21	ბორს, დუშეთს, სიღნახს	ლია წიგნის	პირე. საზღვევ. საზოგ.	665		სპირტი, ვედრო.	6	60
ბეჟათუბანი			5 33	2 96	როსტოვს მდესას მოსკოვს	დაბეჭდილს (სამი მისხალი).	პეტერბ. საზღვევ. საზ.	263		შაქარი, ბროც. ფუთი.	7	80
ხაშური	5 41	1 6	5 84	3 24	პეტერბურგს, მარაშვას		მოსკოვის საზღვევ. საზ.	257	65	— ფხვნილი ფუთი.	6	40
ბორი	7 23	3 6	7 36	4 9	მსხალეთში, შვეიცარიაში					შავა გრგვალის ფუთი.	19	25
მცხეთა			9 8	5 4	იტალიაში და საფრანგეთში.					ხეთი ქუნჯუთისა ფთ.	6	—
თფილისი	10 16	7 24	9 75	5 42	ინგლისში.					მქრო 1/2 იმპერიალი.	6	15